

ศูนย์วัฒนธรรมหม่อนไหม ม.มหาสารคาม

ไขว้งานวิจัยยกระดับเสริมความงามสู่ตลาดโลก

รายงานพิเศษ โดย...ทีมข่าวภูมิภาค

ในโลกปัจจุบัน ความต้องการเส้นไหมดิบของโลกประมาณ 132,434 ตันต่อปีในประเทศไทยผลิตเส้นไหมดิบได้เป็นอันดับที่ 5 ของโลก ในด้านสิ่งทอของไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวสูงมาก ไหมไทยอยู่คู่เศรษฐกิจไทยมานาน ถ้าคิดมูลค่าเท่ากับร้อยละ 2 ของตลาดโลกและอยู่อันดับที่ 5 ของรายได้ ร้อยละ 85 ของประเทศจีน ที่เหลือเป็นของประเทศอินเดีย เกาหลี บราซิล สหรัฐอเมริกา ผ้าไหมไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในการแต่งกายที่สืบสานกันมาช้านานกว่า 3,000 ปีโดยมีแหล่งสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและขยายไปยังภาคเหนือตอนบน ในประเทศไทยมีเกษตรกรปลูกหม่อนเลี้ยงไหม 330,397 ครัวเรือน ร้อยละ 80 เป็นเกษตรกรระบบรากหญ้า เลี้ยงไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านร้อยละ 2.07 เลี้ยงไหมลูกผสม และรังชาวชายรังให้บริษัท สาวไหมเลี้ยง 8 รุ่น ต่อปี ซึ่งการเลี้ยงไหมร้อยละ 90 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลิตเส้นไหมได้ 1,746 ตันแยกเป็นสาวด้วยมือ 1,260 ตัน สาวด้วยเครื่อง 4,869 ตัน ต่อมาภาวะขาดแคลนเส้นไหมลดลง ทำให้เส้นไหมในตลาดโลกลดลงเรื่อย ๆ มีผลกระทบต่อเส้นไหมในประเทศ

เกษตรกรต้องประสบภาวะผันผวนของราคาเส้นไหม รัฐบาลช่วยเหลือโดยการกำหนดนโยบายนำเข้า ส่งเสริมและอบรมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมแผนใหม่เพื่อลดต้นทุนการผลิต และส่งเสริมคุณภาพเส้นไหมให้ดีขึ้น แยกการผลิตออกเป็น 2 ประเภท ประเภทที่ 1. ไหมสาวด้วยมือ เกษตรกรจะเลี้ยงพันธุ์ไหมไทยพื้นบ้านเป็นไหมหัตถกรรม 2. สาวไหมด้วยเครื่องเชิงพาณิชย์ ลงทุนสูงเน้นไหมลูกผสมไทยและต่างประเทศ ที่ให้ผลผลิตสูงเป็นไหมอุตสาหกรรม ต่อมาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโครงการฝึกศิลปาชีพภายในสวนจิตรลดา ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รับลูกหลาน ของข้าราชการวิพรและแม่บ้านจากชนบทมาฝึกหัดศิลปาชีพหัตถกรรม โดยเริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อนไหมสาวไหม ฟอกกาวไหม ย้อมไหมและวิธีทอผ้า

นางนันทวัล จันทบูรณ์ ฝ่ายบริการวิชาการ ศูนย์วัฒนธรรมไหมมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กล่าวว่า เนื่องจากจังหวัดมหาสารคามขายรังไหมลูกผสมไทยและต่าง

ประเทศรังเหลืองและรังขาว เรียกว่าไหมอุตสาหกรรม ในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาเข็ง อำเภอบรบือ อำเภอกุดรัง กลุ่มที่ 2 กลุ่มเลี้ยงไหมไทยพื้นบ้าน เรียกว่านวัตกรรมไหม จะใช้พันธุ์ไหมพื้นบ้านเลี้ยงสืบรุ่นต่อกันมาเป็นเวลานานถึงแม้จะได้รับการส่งเสริมพันธุ์ไหมลูกผสม ทั้งไทยและต่างประเทศแล้ว พันธุ์ลูกผสมจะอ่อนแอเกิดโรคได้ง่าย ไม่ทนต่อสภาพร้อน ผู้

เลี้ยงมีแนวโน้มลดลง เหลือแต่อุปกรณ์เลี้ยงไหมบางส่วนเท่านั้น เพราะขาดผู้สืบทอด บางบ้านไม่เลี้ยงเพราะถือศีลห้า จะทอผ้าฝ้ายแทนการเลี้ยงไหมให้อยู่คู่สังคมารากแก้ว เกษตรกรยังมีการเลี้ยงไหมสายพันธุ์ไทยพื้นบ้าน เช่น นางน้อย นางลาย นางไหม และนางคุ่น เป็นพันธุ์ที่เก่าแก่สืบทอดดั่งนั้นมหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงได้มีการเปิดศูนย์วิจัยนวัตกรรมหม่อนไหมขึ้น เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมไทยพื้นบ้านในท้องถิ่นและให้สามารถทราบถึงแนวทาง

ในการอนุรักษ์และการฟื้นฟูการผลิตเส้นไหมไทยพื้นบ้าน และเข้าใจถึงปัญหาในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหม่อนไหมจากพันธุ์ไหมไทยพื้นบ้าน ลดการใช้เส้นไหมโรงงานและเส้นไหมขาว ประโยชน์ของไหมเช่น การนำมา

จิตสิทธิ์ดลสิลศิริ

“ประเทศไทยมีเกษตรกรปลูกหมอนเลี้ยงไหม 330,397 ครัวเรือน ร้อยละ 80 เป็นเกษตรกรระบบรากหญ้า เลี้ยงไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านร้อยละ 2.07 เลี้ยงไหมลูกผสม และรังขาวขายรังให้บริษัท สาวไหมเลี้ยง 8 รุ่น ต่อปี ซึ่งการเลี้ยงไหมร้อยละ 90 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ปิ่นเสียนไทย

ปานากอเป็นพิษ

ทองคำ ซึ่งนำมาตัดเป็นชุดพระราชชาติไทยแล้ว และยังสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เสริมความงามได้ เป็นกระดาษได้อีกด้วย

นางพัชระ ขวัญเมือง อาจารย์และนัก

วิจัยประจำศูนย์นวัตกรรมไหม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กล่าวว่า ศูนย์นวัตกรรมไหมมุ่งทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนด้านวิจัยพัฒนา และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับหมอน

และไหม เสริมเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ผ่านการวิจัยพัฒนาแล้วสู่ชุมชน ซึ่งในปัจจุบันได้มีเครือข่ายเกษตรกรที่ปลูกหมอนเลี้ยงไหมร่วมเป็นเครือข่ายกับศูนย์กระจายอยู่ในพื้นที่จ.มหาสารคาม และจ.ขอนแก่น ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบที่ศูนย์ได้นำมาวิจัยพัฒนา และนำงาน

วิจัยที่ได้มาต่อยอดสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจผลิตเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ส่งขายตลาดวงกว้าง ผลงานที่ทีมวิจัยของศูนย์ได้ทำการวิจัยจนประสบผลสำเร็จ สามารถผลิตออกจำหน่ายเชิงพาณิชย์ได้ขณะนี้ คือผลิตภัณฑ์จากใยไหม 8 ผลิตภัณฑ์ ภายใต้ยี่ห้อ BBS.

(BEAUTY BY SILK) 4 ผลิตภัณฑ์แรกที่จดสิทธิบัตร และเริ่มวางจำหน่ายแล้ว คือ สบู่เหลวโปรตีนไหม ครีมบำรุงผิวหน้าผสมอะโวคาโด ครีมทาหน้า (ครีมหน้าแดง) จากโปรตีนไหม และสเปรย์โลชั่นปรับสภาพผิวจากโปรตีนไหม และกำลังผลิตออกจำหน่ายคือ บอดีโลชั่นจากใยไหม แชมพูและครีมขนาดผมจากใยไหม และเจล

แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เสริมความงาม

ล้างหน้าจากใยไหม

ล่าสุดกำลังจะเปิดตัวกระดาษที่ผลิตจากใยไหมตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มหาวิทยาลัยผลิตได้เป็นแห่งเดียวในโลก การเปิดตลาดในช่วงแรกนอกจากใช้ระบบขายตรงแล้ว ยังวางสินค้า

ใน “ร้านไหมน้ำผึ้ง BBS. (BEAUTY BY SILK)” ตั้งอยู่ที่ศูนย์นวัตกรรมไหม ม.มหาสารคาม จุดขายของผลิตภัณฑ์คือ ไร้สารพิษตกค้าง เนื่องจากไหมหม่อนที่เลี้ยง หนองไหมเป็นการปลูกแบบใช้น้ำอินทรีย์ รวมทั้งกรรมวิธีการสกัดโปรตีนจากไหม สด ผลิตภัณฑ์เสริมความงามจากใยไหม ชั้นนี้จึงเป็นผลงานวิจัยที่ “ศูนย์นวัตกรรมไหม มหวิทยาลัยมหาสารคาม” ภาคภูมิใจ เพราะมีการนำงานวิจัยที่ได้มาต่อยอดสร้าง มูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมให้มี รายได้เพิ่มขึ้น.

กิริยา กากแก้ว